

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! Basisschool Hendrik Conscience te SCHAARBEEK

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	34
Instelling	GO! Basisschool Hendrik Conscience
Directeur	Johan DE BUS
Adres	Gustave Latinislaan 94 - 1030 SCHAARBEEK
Telefoon	02-215.99.95
Fax	02-215.87.48
E-mail	bs.schaarbeek1.secr@g-o.be
Website	www.bshc.be
Bestuur van de instelling	GO! Scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SGE BRUSSELIA II
Adres	Sint-Vincentiusstraat 29 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dielegghemse Steenweg 24/26 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	12-05-2014, 13-05-2014, 14-05-2014, 15-05-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	15-05-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	12-06-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Liesbet CRIEL
Teamleden	Patrick DURIEUX

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming.....	9
3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	18
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	21
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	22
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	23
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	24
4.1 Deskundigheidsbevordering.....	24
4.2 Leerbegeleiding	25
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	28
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	31
6.1 Wat doet de school goed?.....	31
6.2 Wat kan de school verbeteren?	32
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	32
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	33
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	33

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Hendrik Conscience, een basisschool van het GO! te Schaarbeek, bestaat sinds september 2011 uit twee vestigingsplaatsen. De administratieve vestigingsplaats 'Latinis' is gelegen in de Terdeltwijk, een aangename buurt vlakbij het Josaphatpark. Ze bevindt zich op een uitgestrekte, groene campus waar ook het kinderdagverblijf 'De zandmannetjes' en het Koninklijk Atheneum 'Emanuel Hiel' gehuisvest zijn. 'Latinis' beschikt over vier groepen in de kleuter- en zeven groepen in de lagere afdeling. Ze plant in de nabije toekomst verdere capaciteitsuitbreiding. Vestigingsplaats 'Vergote' organiseert enkel kleuteronderwijs en is ondergebracht in twee aangrenzende herenhuizen. 'Vergote' werkt nauw samen met het nabijgelegen kinderdagverblijf 'De vlindertjes'. In de omgeving liggen meerdere Nederlandstalige basisscholen van hetzelfde bestuur en van andere onderwijsnetten. Op 1 oktober 2012 werd een plichtsbewuste, jonge directeur aangesteld. Meerdere leraren hebben een beperkte ervaring in hun huidige opdracht. De leerlingenpopulatie is een weerspiegeling van de buurt waarin de vestigingsplaatsen gelegen zijn. De meeste kinderen worden in een meertalige context opgevoed. Hendrik Conscience gaat voluit voor haar slogan 'een nieuwsgierige blik op de toekomst'. Verder wil ze inzetten op de technische evolutie in de snel veranderende maatschappij en koos ze bewust voor een meertalig project. Daarnaast beklemtoont de school een groene omgeving waarin beweging, natuur en een gezonde levensstijl belangrijke elementen zijn.

De onderwijsinspectie onderzocht tijdens de doorlichting Nederlands en muzische vorming in de kleuterafdeling én Nederlands en wereldoriëntatie in de lagere afdeling. Ze peilde ook naar de kwaliteit van de deskundigheidsbevordering, de leerbegeleiding en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde ze de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van aspecten uit de regelgeving.

De **kleuterafdeling** werkt met thema's en geeft het onderwijsaanbod vorm vanuit de leerplannen. Meerdere leraren hebben niet de gewoonte om in de planningsfase te vertrekken van thema- en focusdoelen per leergebied of per domein die binnen een thema expliciet bij de kleuters worden nagestreefd. Daarenboven heeft de kleuterafdeling nood aan duidelijke afspraken omtrent een functionele registratie van de beoogde leerplandoelen in het digitale systeem. Het maken van inhoudelijke afspraken over de invulling van de thema's is aangewezen om de continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod te bewerkstelligen.

Het **erkenningsonderzoek** van de **onderwijsdoelstellingen** toont aan dat de kleuterafdeling in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van **Nederlands** nastreeft. Conform het leerplan, zet de kleuterafdeling sterk in op taalvaardigheidsonderwijs. Kleuters krijgen kansen om op een natuurlijke wijze taalvaardigheid te verwerven. De teamleden worden door een Brusselse instantie intensief ondersteund om een breed aanbod voor de verschillende domeinen van Nederlands te realiseren. Beide vestigingsplaatsen beschikken over voldoende eigentijds ontwikkelingsmateriaal. De leraren volgen de taalontwikkeling van de kinderen op. Ze leveren inspanningen om anderstalige en taalzwakkere kinderen te begeleiden. Leraren kunnen de speelwerkhoeven meer talig verrijken, het intentionele en systematische verwerven van woordenschat verder versterken en doelgerichte articulatiespellen frequenter organiseren. Bovendien dient het formele schoolse leren afgebouwd te worden.

De kleuterafdeling streeft in onvoldoende mate de ontwikkelingsdoelen van **muzische vorming** na. Meerdere leraren hebben slechts in beperkte mate zicht op de visie en op de didactische en methodologische oriënteringspunten van het leerplan. Het team maakt nog onvoldoende gebruik van de kansen die een muzisch klimaat biedt om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren en om alle kinderen successen te laten ervaren. De planningsdocumenten en gesprekken tonen aan dat de kinderen een weinig evenwichtig en een onvoldoende breed en gevarieerd muzisch aanbod krijgen. Er zijn wel enkele waardevolle initiatieven. Kleuters krijgen te weinig kansen om vanuit een rijke onbevange impressie expressief bezig te zijn en om hun muzisch-creatieve talenten te ontplooien. Daarenboven krijgen ze beperkte stimulansen om te genieten van verschillende expressievormen uit de multiculturele samenleving waarin zij opgroeien. De beeldvorming richt zich te weinig op de ontwikkeling van talenten en op specifieke noden op vlak van muzische vorming.

Het **erkenningsonderzoek** van de **onderwijsdoelstellingen** toont aan dat de leerlingen van de lagere afdeling in voldoende mate de eindtermen van **Nederlands** bereiken. Het onderwijsaanbod, de onderwijsleermiddelen, de gevarieerde evaluatiepraktijk en de begeleiding van de anderstalige en taalzwakkere leerlingen zijn daarvan de pijlers. Leraren onderschrijven de principes van taalvaardigheidsonderwijs. Ze zorgen voor een positief en veilig klasklimaat en hebben veelal aandacht voor actief en sociaal leren via betekenisvolle taaltaken. Toch primeert doorgaans het technische aspect van de taal op communicatieve componenten. Bovendien zet de lagere afdeling weinig in op het systematische opbouwen van woordenschat en op strategisch taalonderwijs. Hoewel heel wat leerlingen leesproblemen hebben, neemt de school geen bijkomende initiatieven om het vloeiend lezen bij leeszakkere leerlingen te bevorderen.

De leerlingen van de lagere afdeling bereiken in onvoldoende mate de eindtermen van **wereldoriëntatie**. Dat bevestigen beschikbare outputgegevens. Op schoolniveau zijn er onvoldoende garanties voor een coherent, evenwichtig en gradueel opgebouwd onderwijsaanbod. Het team brengt de verschillende bouwstenen van het leerplan te weinig in praktijk. Leraren hebben problemen met de thematische ordening van de leerinhouden. Bovendien is de onderwijstijd in een aantal groepen te beperkt en mist de evaluatiepraktijk doelgerichtheid. Ook de lagere afdeling heeft nood aan duidelijke schoolafspraken omtrent een functionele registratie van de beoogde leerplandoelen in het digitale systeem. Positieve punten zijn de aandacht voor diverse educaties, het frequente inschakelen van gevarieerde werk- en groeperingsvormen en de integratie van de leergebiedoverschrijdende inhouden bij de uitwerking van de thema's.

Het **kwaliteitsonderzoek** toont aan dat de school een visie op **deskundigheidsbevordering** heeft ontwikkeld. Daarbij vormt de samenhang tussen het onderwijskundige beleid en het personeelsbeleid met het oog op kwaliteitsverbetering het uitgangspunt. Sinds het aantreden van de directeur maakt de school op diverse vlakken een inhaalbeweging door. De open cultuur creëert kansen tot collegiale consultatie, maar de interne expertise-uitwisseling is enigszins beperkt. De verschillende formele overlegmomenten zijn doorgaans inzichtverruimend en verrijken de onderwijservaring. Daarbij ervaren de leraren de directeur als sterk motiverend en ondersteunend. Het team wordt ook intensief begeleid door een Brusselse instantie en door de pedagogische begeleidingsdienst. Het effect van de verschillende recente interne en externe professionaliseringsinitiatieven is merkbaar op de klasvloer. Het reflecterende vermogen van leraren kan nog verder aangescherpt worden en de school dient het leren van en met elkaar te versterken.

De **leerbegeleiding** is onder impuls van de gedreven schoolleider in beweging. De school beschikt over een gedragen zorgvisie en een stevig uitgebouwde zorgstructuur. De verhoogde aandacht voor de meertalige context van de leerlingen en de nadruk op een degelijke preventieve basiszorg zijn de speerpunten van de zorgwerking. De mensontmoetende onderwijsstijl van de leraren en de bijzondere zorg voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen vallen in positieve zin op. De begeleiding verloopt in grote mate doelgericht op schoolniveau, maar in beperkte mate op leerlingniveau. Een doelgerichte, kwaliteitsvolle aanpak is grotendeels afhankelijk van de individuele expertise van de leraren. Meestal ontbreken doelen op langere termijn en een zekere systematiek in de zorgverbredende begeleiding. Daarenboven evalueert de school de doeltreffendheid van de zorgverbredende interventies weinig systematisch als basis voor gefundeerde doelgerichte bijsturingen van handelingsgerichte trajecten. De ondersteuning en coaching van leraren in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, komen vooralsnog sporadisch voor. Het overzichtelijk en breed in beeld brengen van de evolutie van de kinderen doorheen hun schoolloopbaan is ook een werkpunt.

Uit het onderzoek van het **algemeen beleid** blijkt een grote betrokkenheid van alle participanten om kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden. De directeur zet in samenspraak met de andere teamleden de bakens uit op organisatorisch en pedagogisch-didactisch vlak. Met een constructieve, democratische aanpak en een luisterend oor streeft hij naar een ordelijke en gestructureerde leer- en leefomgeving waarin alle participanten zich goed voelen. De directeur voert een effectief personeelsbeleid en profileert zich als 'coach'. Een waarderend onderwijskundig leiderschap groeit. Dankzij de doordachte aanpak van de schoolleider en de externe ondersteuning maakt de school werk van haar kwaliteitszorg. Om de schoolontwikkeling gestructureerd te laten verlopen, werkt de directeur doelgerichte actieplannen voor de

verschillende beleidsdomeinen uit. Het aantal vernieuwingsprioriteiten is echter te uitgebreid en te verscheiden. Bovendien is het voor de school nog een uitdaging om op basis van een brede, systematische en kwalitatieve analyse van beschikbare outputgegevens de onderwijskwaliteit te bewaken en te verbeteren.

De onderwijsinspectie sluit de doorlichting af met een gunstig advies voor de overige erkenningsvoorwaarden. Ze formuleert een beperkt gunstig advies voor de kleuterafdeling omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor muzische vorming. Het erkenningsonderzoek in de lagere afdeling resulteert in een beperkt gunstig advies voor wereldoriëntatie. De tekorten op vlak van bewoonbaarheid en veiligheid leiden voor de vestigingsplaats 'Vergote' tot een beperkt gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Het inspectieteam is ervan overtuigd dat het gedreven schoolteam, dat getuigt van 'een nieuwsgierige blik op de toekomst', in staat is om stapsgewijs de prioritaire werkpunten aan te pakken en om aandacht te besteden aan de geformuleerde aanbevelingen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van Nederlands na. Dit blijkt uit het aanbod van de verschillende domeinen, de kansen die kleuters krijgen om op een natuurlijke wijze taalvaardigheid te verwerven en uit het eigentijdse ontwikkelingsmateriaal. De leraren volgen de taalontwikkeling van de kinderen op en leveren inspanningen om anderstalige en taalzwakkere kleuters extra te ondersteunen. Leraren ondernemen waardevolle acties om zich op vlak van taalvaardigheidsonderwijs te professionaliseren.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft in onvoldoende mate de ontwikkelingsdoelen van muzische vorming na. Meerdere leraren hebben slechts in beperkte mate zicht op de visie en op de didactische en methodologische oriënteringspunten van het leerplan. Kleuters krijgen te weinig kansen om vanuit een rijke onbevangen impressie expressief bezig te zijn en om muzisch-creatieve talenten te ontplooien. Verder krijgen ze weinig stimulansen om te genieten van de originaliteit en de expressie bij zichzelf, bij andere kleuters en bij kunstenaars in de multiculturele context waarin ze opgroeien. De beeldvorming richt zich te weinig op de ontwikkeling van talenten en op de noden op vlak van muzische vorming.

3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De school kiest ervoor om het onderwijsaanbod vorm te geven vanuit de leerplannen. Daarnaast zijn allerlei documentatiebronnen en de eigen ervaring van de leraren richtinggevend voor de klaspraktijk.

Het vernieuwde leerplan Nederlands werd geïntroduceerd en verkend. Conform het leerplan, zet de kleuterafdeling sterk in op taalvaardigheidsonderwijs. De teamleden worden door een Brusselse instantie tot op de klasvloer ondersteund om een breed aanbod van Nederlands te realiseren.

Leraren zijn onvoldoende vertrouwd met de visie van het leerplan van muzische vorming. Bovendien beschikken ze niet over de nodige inzichten in de didactische en methodologische oriënteringspunten van de verschillende muzische domeinen.

Leraren werken planmatig. De meesten beschikken over een jaarplanning met een inventaris van thema's. Daarnaast wordt er een maandplanning opgemaakt om ouders te informeren en bij het klasgebeuren te betrekken. De klasonderwerpen volgen over het algemeen de jaarkring en sluiten daardoor meestal goed aan bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen. Sommige onderwerpen zoals 'schoenen' hebben een originele invalshoek, maar thema's zoals 'letters en cijfers' en 'vormen' bieden weinig kansen voor een veelzijdige uitwerking.

Meerdere leraren hebben niet de gewoonte om in de planningsfase te vertrekken van thema- én focusdoelen per leergebied of per domein, die binnen een thema expliciet bij de kleuters worden nagestreefd. Daardoor gaan kansen verloren om doelgericht talige en muzische impulsen te programmeren die afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau van de kleuters. Sinds dit schooljaar plannen en bewaken de leraren hun aanbod met een digitaal systeem. Meerdere leraren zijn nog zoekende om dit systeem op een efficiënte wijze en ontwikkelingsgericht te gebruiken. In de dagplanning formuleren leraren doorgaans concreet-observeerbare activiteitdoelen en soms ook gedifferentieerde verwachtingen. Veelal worden in het digitale systeem een veelheid aan leerplandoelen aangeduid die niet altijd relevant zijn en sporen met de beoogde opvoedende activiteiten. De kleuterafdeling heeft nood aan duidelijke afspraken omtrent een functionele registratie van de beoogde leerplandoelen, om het doelgerichte werken te versterken en de planlast te verminderen.

Het talige aanbod streeft de verschillende domeinen van Nederlands na. Het beoogt zowel het receptieve als het productieve taalgebruik. Leraren hechten veel belang aan een veilig en positief klasklimaat en kinderen krijgen heel wat stimulansen om op een natuurlijke wijze de 'luister- en spreekvaardigheid' te ontwikkelen. Gesprekken in de kring, vertellen, voorlezen, poppen(kast)spel, versjes en prentlezen worden regelmatig geprogrammeerd. Het ontvangstgesprek doet doorgaans dienst als brug tussen de thuis- en de schoolsituatie. Tijdens geobserveerde momenten stimuleerden leraren de kinderen om naar elkaar te luisteren en waren de verhalen inhoudelijk aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de doelgroep. Meerdere leraren hadden aandacht voor de drie-eenheid 'doen-denken-praten' en gaven kinderen uitdrukkelijk feedback, verbeterden of bevestigden (taalzwakkere) kinderen. Sommige leraren stelden bewust open vragen om het probleemoplossend denken te stimuleren. Anderen beperkten het creëren van taalruimte door de gesloten vraagstelling of door het eenzijdige vraag- en antwoordspel. Niettegenstaande meerdere (zorg)leraren vaststelden dat een aanzienlijke groep kinderen kampt met uitspraakproblemen, komen articulatiespellen doorgaans te weinig als doelgerichte begeleide activiteit voor.

De 'ontluikende geletterdheid' wordt onder meer gestimuleerd tijdens het vertellen, het voorlezen en bij het werken met stappenplannen. De boekoriëntatie en het verhaalbegrip worden in meerdere groepen bewust opgebouwd. Illustratief zijn de aandacht voor het beluisteren van verhalen, het bekijken van digitale prentenboeken en het opbouwen van een vertelwand of -tafel tijdens het gedifferentieerde werken. Hoewel de teamleden een beperkt aantal woorden per thema beogen, is er nog maar een aanzet om de kinderen een functionele thema- en schooltaal intentioneel te laten verwerven. Wetenschappelijke inzichten over mijlpalen van het taalverwervingsproces en specifieke leerplangebonden woordenlijsten voor kleuters zijn doorgaans niet richtinggevend bij de selectie van de dominante woordenschat. Meerdere leraren zijn weinig vertrouwd met het systematische opbouwen en verankeren van woordenschat via voorbereiden, semantiseren, consolideren en controleren.

De voorstelling van kalenders en andere registratieborden vertoont een graduele opbouw over de leeftijdsgroepen heen en biedt mogelijkheden om het symboolbewustzijn te bevorderen. Kleuters krijgen kansen om de functie van de geschreven taal en de relatie tussen gesproken en geschreven taal te ontdekken door onder meer de gevisualiseerde klasafspraken, de liedjes en de versjes. In

enkele groepen heeft de uitwerking van thema's een sterk cognitieve inslag. Dat weerspiegelt zich in het gebruik van 'werkbundels' met een veelheid aan speelwerkbladen. Die zijn vaak niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van het individuele kind en leunen veeleer aan bij het formele schoolse leren. De handschriftontwikkeling wordt gestimuleerd door groot- en kleinmotorische activiteiten. Bij de oudste kleuters wordt gewerkt met een specifieke bewegingsmethodiek.

De planningsdocumenten en gesprekken tonen aan dat de kinderen een weinig evenwichtig en een onvoldoende breed en gevarieerd muzisch aanbod krijgen. De domeinen 'beeld' en 'muziek' komen frequent voor. De leerplandoelen met betrekking tot 'drama' en 'beweging' komen echter te weinig intentioneel aan bod. Conform het leerplan, wordt het domein 'media' geïntegreerd aangeboden binnen de andere domeinen.

Het onderwijsaanbod wordt te weinig gestuurd vanuit de visie en de verwachtingen van het leerplan. Daardoor is de invulling van muzische vorming leraarafhankelijk en komen niet alle aspecten voldoende frequent aan bod. Bovendien zijn de impressiemogelijkheden vaak beperkt, wat de persoonlijke expressie hypothekeert.

Kinderen krijgen mogelijkheden om 'beeldend' bezig te zijn. Tekenen, schilderen en kleuren worden frequent geprogrammeerd, waarbij veelal contouren worden ingevuld. Doorgaans is er een zekere variatie in technieken, maar de verscheidenheid in materialen is soms vrij beperkt waardoor kinderen weinig kansen krijgen om materiaalgevoeligheid te ontwikkelen. De realisaties geven een wisselend beeld en zijn leraarafhankelijk. Kinderen krijgen minder de gelegenheid om zich creatief en expressief te uiten door de overwegend productgerichte aanpak. De sturende benadering van meerdere leraren leidt nog vaak tot het werken naar model en resulteert in stereotiep kinderwerk.

De 'muzikale activiteiten' geven ook een wisselend beeld. In meerdere groepen bestaan ze uit muziek beluisteren, spelen met het lied en actief musiceren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van lichaams-, zelfgemaakte en instrumenten uit de handel. In sommige groepen is het aanbod vrij eenzijdig gericht op zang. Doorgaans is er aandacht voor klankeigenschappen, maar worden stemvorming en improvisatie te weinig intentioneel nagestreefd.

Het domein 'drama' komt vooral aan de orde tijdens het fantasie-, illusie- en rollenspel in de huis-, poppen-, verkleed- en/of winkelhoek. Meerdere leraren vullen dit domein eerder eenzijdig in en zijn er nog niet aan toe om een scala van doelbewust gekozen drama-activiteiten te programmeren.

Wat het domein 'beweging' betreft, worden de leerplandoelen weinig intentioneel beoogd. Bewegingsexpressie krijgt wel kansen in muziek-, drama- en gymactiviteiten. Ze bestaat vooral uit dans en ritmische bewegingen. Deze activiteiten nemen de vorm aan van geleid bewegen op muziek, bewegingsverhalen of -liedjes. Situaties, waarbij kinderen ervaren dat ze een persoonlijke stijl ontwikkelen, waargenomen klanken omzetten in beweging en hun eigen dansexpressie mogen verwoorden, worden weinig georganiseerd. Verder zijn er te weinig mogelijkheden om te kunnen genieten van en belangstellend kijken naar een gevarieerd aanbod aan lichaamsexpressie van kinderen en volwassenen.

Muzische vorming is onmogelijk zonder de 'media' die verweven zitten in het dagelijkse leven van de kleuter. Dat domein komt voldoende aan bod onder meer in de boeken- en computer- of mediahoek. Zo vormen kleuterboeken de toegangspoort om nieuwe werelden te ontdekken en verder vorm te geven. Verder wordt de computer of tablet frequent gebruikt tijdens het

gedifferentieerde werken. Daarnaast zijn er ook enkele waardevolle initiatieven zoals 'de fotograaf van de dag' en de uitgewerkte thema's 'media' en 'kunst'.

De talige en muzische inhouden komen geïntegreerd in het klasthema aan bod. Ook de additionele hulp door de zorgleraren kadert in het lopende klasonderwerp.

De verticale samenhang groeit. Een aantal recentelijk gemaakte afspraken over de gradatie in kalenders, in hoekaanduidingen en in registratieborden, zoals het takenbord, draagt bij tot meer continuïteit en gradatie. Wat betreft de inhoudelijke invulling van de jaarlijks weerkerende thema's, werden er vooralsnog weinig afspraken gemaakt.

Met integratieactiviteiten en schoolprojecten bewerkstelligt de school een soepele overgang naar de lagere afdeling.

In sommige groepen is er beperkt ruimte voor thema's die groeien vanuit de interesse van de kinderen. Belevende waarnemingen komen regelmatig voor, maar uitstappen en culturele activiteiten daarentegen zijn beperkt. Het bewust opwekken van verwondering en het stimuleren van beleving als basis voor een rijke en veelzijdige impressie, komen in meerdere groepen minder aan bod. Lovenswaardig zijn wel de recentelijk genomen initiatieven op vlak van natuurbeleving in de beide vestigingsplaatsen. De kleuterafdeling heeft nog maar weinig visie over de wijze waarop muzische vorming bijdraagt aan de brede talentontwikkeling van de kinderen. Het team maakt nog onvoldoende gebruik van de kansen die een muzisch klimaat biedt om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren en om alle kinderen successen te laten ervaren. Daarenboven krijgen kleuters minder kansen om te genieten van expressievormen uit de multiculturele samenleving waarin zij opgroeien.

De frequente keuzeactiviteiten geven aanleiding tot kinderinitiatief, dat de motivatie verhoogt en dat bijdraagt tot een positief zelfbeeld. Het spel en het werk in kleine groepen stimuleren de samenwerking en de communicatie onder de kinderen. Stappenplannen en het keuze- en takenbord ondersteunen de zelfredzaamheid en de zelfsturing van de kinderen. Door de terugblikactiviteiten aan het einde van de dag worden de eerste stappen in de richting van zelfreflectie gezet.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Tijdens de geobserveerde activiteiten werd de onderwijstijd niet altijd efficiënt gebruikt. De toiletbezoeken en het eet- en drinkmoment namen vooral bij de jongere kinderen veel tijd in beslag.

Conform de zorgvisie hebben leraren oog voor een veilig klasklimaat. De meesten geven blijk van een mensontmoetende omgangsstijl. Ze bouwen een cyclisch dagverloop op, met afwisselend klassikale en gedifferentieerde activiteiten. In enkele groepen lopen de klassikale momenten lang uit. Leraren spannen zich in om met de kinderen Standaardnederlands te spreken. Ze proberen voor hen een taalvoorbeeld te zijn. Sommige leraren spreken dialectisch, maken gebruik van de pedagogische echo, stellen gesloten vragen en spreken kinderen aan met een troetelnaam.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De school beschikt over voldoende ontwikkelingsmateriaal om de taal- en muzische ontwikkeling te bevorderen. Naar verluidt, is heel wat ontwikkelingsmateriaal eigendom van de groepsleraar. De kalenders ogen verzorgd en hebben een duidelijke plaats in de ontvangsthoek. Speelwerkhoeven worden meestal aangepast met bijkomend materiaal dat verband houdt met het actuele thema. Toch worden ze in meerdere groepen minder intentioneel talig verrijkt met het oog op het consolideren van functionele thema- en schooltaal. Thematafels of -borden gericht op de dominante woordenschat maken soms deel uit van het klasbeeld. De boekenhoek bevat doorgaans een vrij gevarieerd aanbod van beeldmateriaal, zoals themagebonden, foto- en zelfgemaakte boeken. De hoeveelheid en variatie van het boekenaanbod verschilt naargelang de groep. De meeste klassen beschikken over voldoende opvoedende spellen, specifieke materialen gericht op het stimuleren van de fijne motoriek, luisterapparatuur, computers en tablets. In een aantal groepen bieden schildersezels en/of tekenborden kansen om te werken in het verticale vlak. De huis-, poppen-, verkleed- en winkelhoek zijn in meerdere groepen weinig uitnodigend ingericht en verrijkt. Ze zetten beperkt aan tot talige interactie en dramatisch spel.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

In de evaluatiepraktijk is het nog geen verworvenheid om beoogde doelen en observatie op elkaar af te stemmen. Er is een discrepantie tussen de beoogde (leerplan)doelen en de observatie. De school volgt de taalontwikkeling van de kinderen op door middel van observaties, van een schoolrijpheidstoets en van genormeerde taaltesten om de passieve taalvaardigheid bij de oudere kinderen in kaart te brengen.

Sinds dit schooljaar hanteert de school een nieuw, zelfontwikkeld kindvolgsysteem. Dit instrument beoogt het overzichtelijk in kaart brengen van de ontwikkeling over de groepen heen en is nog steeds in opbouw. De indeling van het kindvolgsysteem spoort niet altijd met het leerplan. Leraren zijn nog sterk zoekende om het systeem op een efficiënte en gelijkgerichte wijze te kunnen hanteren. Daarenboven zijn er weinig duidelijke criteria die de observatie van de kleuters aansturen.

Op het moment van de doorlichting registreerden leraren hun bevindingen ten aanzien van wiskundige initiatie, taalontwikkeling, motoriek, cognitieve ontwikkeling, sociaal- emotionele ontwikkeling en spel- en werkhouding.

De observaties en de genormeerde tests geven aanleiding tot zorgverbredende talige, sociaal-emotionele en motorische interventies. Dat is voor de muzische ontwikkeling zelden het geval.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Leraren hebben bij de overgang van de kinderen een vrij genuanceerd beeld over de talige ontwikkeling van de kinderen vanuit de observaties, het overgangsgesprek en het digitale kindvolgsysteem. De beeldvorming richt zich minder op de ontwikkeling van talenten en op de noden op vlak van muzische vorming.

Op basis van observaties en testresultaten bepalen de leraren welke kinderen aanvullende ondersteuning krijgen. De zorgleraren nemen deze additionele hulp over het algemeen op zich, die zowel preventief als repetitief kan zijn. Anderstalige en taalzwakkere kinderen worden extra begeleid. Doorgaans werken de zorgleraren doelgericht en geïntegreerd binnen het klasterthema. De zorgverbredende interventies missen echter doelen op langere termijn en een zekere systematiek, waardoor de effectiviteit ervan bemoeilijkt wordt.

Afstemming met partners*Samenwerking*

De kleuterafdeling hecht veel belang aan een open communicatie en vlotte samenwerking met de ouders. Ze zet waardevolle sensibiliserende acties op om kinderen buiten de schoolmuren in contact te brengen met het Nederlands. Illustratief zijn onder meer de 'logeerkoffers' en de 'verteltassen'. De thuistaal van de kinderen wordt gewaardeerd door ouders aan te moedigen om te vertellen in hun moedertaal. Daarnaast werkt de school ook nauw samen met de bijbehorende kinderdagverblijven 'De Zandmannetjes' en 'De vlindertjes'.

Professionalisering**Deskundigheidsbevordering***Nascholingen**Interne expertise*

De kleuterafdeling wordt voor het leergebied Nederlands sterk ondersteund door een Brusselse instantie en de pedagogische begeleidingsdienst. Het effect is merkbaar op de klasvloer. Leraren maken frequent gebruik van prentenboeken en daaraan gekoppelde eigentijdse activiteiten zoals de vertelwand en -tafel.

Sinds vorig schooljaar worden de personeels- en niveauvergaderingen gebruikt om de werking in de kleuterafdeling bij te sturen. Zo werden er onder meer afspraken gemaakt op vlak van de kalenders en werd het kindvolgsysteem bijgestuurd.

De samenwerking tussen parallelleraren is beperkt. Het is nog geen gewoonte om gezamenlijk thema's uit te werken om tot een gelijkgerichte aanpak te komen. Het team laat nog kansen onbenut om met en van elkaar te leren.

De kleuterafdeling beschikt over een aantal recente en praktijkgerichte bronnen die vernieuwende impulsen kunnen bieden.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands**Voldoet**

De leerlingen van de lagere afdeling bereiken in voldoende mate de eindtermen van Nederlands. Het onderwijsaanbod, de onderwijsleermiddelen, de gevarieerde evaluatiepraktijk en de begeleiding van de anderstalige en taalzakkere leerlingen zijn daarvan de pijlers.

Curriculum**Onderwijsaanbod***Referentiekader**Planning**Evenwichtig en volledig**Samenhang**Brede harmonische vorming**Actief leren*

Als referentiekader gebruikt de lagere afdeling het nieuwe leerplan van het onderwijsnet, dat in de loop van dit schooljaar werd geïntroduceerd. Om het onderwijsaanbod vorm te geven, werken de groepsleraren met onderwijsleerpakketten uit de handel, die nauw aansluiten bij de krachtlijnen van dat leerplan. Leraren onderschrijven de principes van taalvaardigheidsonderwijs. Ze zorgen voor een positief en veilig klasklimaat, hebben veelal aandacht voor betekenisvolle taken en voor een gerichte ondersteuning door interactie. Uit klasobservaties blijkt dat leraren deze visie in zekere mate in praktijk brengen, hoewel het technische aspect van de taal primeert op de communicatieve componenten.

Leraren werken planmatig en in zekere mate doelgericht. Voor de planning van de diverse domeinen zijn de onderwijsleerpakketten richtinggevend. De weekplanning volgt meestal het lessenrooster en bevat de geplande dagelijkse activiteiten met doelen uit het pakket of met zelf geformuleerde verwachtingen. De meeste leraren formuleren een beperkt aantal concreet-operationele doelen. Daarbij selecteren ze echter een inventaris van leerplandoelen, waarvan vaak sommige weinig relevant zijn, vanuit een verantwoordingsperspectief. Het is geen traditie dat groepsleraren gedifferentieerde verwachtingen registreren. Bovendien steekt soms weinig variatie en gradatie in de beoogde doelen.

De analyse van de kortetermijnplanning leert dat de verschillende leerdomeinen voldoende aan bod komen, maar dat er een onevenwicht is in het talige aanbod. Het technische aspect van de taal, met name spelling en taalsystematiek, krijgt behoorlijk wat onderwijstijd toebedeeld, ten koste van doelgerichte luister-, spreek- en ervaringsgebonden schrijfactiviteiten. Lezen wordt frequent georganiseerd.

De groepsleraren volgen doorgaans het aanbod van het onderwijsleerpakket, dat een samenhang van de leerdomeinen beoogt. Bovendien hadden bijgewoonde taallessen doorgaans linken met de actualiteit of met onderwerpen uit wereldoriëntatie.

Door het consequente gebruik van de onderwijsleerpakketten vertrouwen de groepsleraren erop dat ze voldoende gradatie binnen en over de leerjaren heen realiseren.

Leraren zetten slechts in enige mate in op systematische en expliciete verwerving van woordenschat bij de overwegend anderstalige leerlingen. De leerplangebonden strategie, die in het kleuteronderwijs op gang komt en waarbij de themagebonden woordenschat wordt verruimd en verankerd, wordt nog niet doorgetrokken naar de lagere afdeling.

De groepsleraren besteden aandacht aan de leesopvoeding, vooral aan begrijpend lezen. In de eerste en tweede graad gebruiken ze daartoe aanvullende pakketten. In meerdere klasgroepen wordt frequent voorgelezen. Sommige klasgroepen gaan periodiek naar de openbare bibliotheek om adequaat bibliotheekgedrag te stimuleren en het genietend lezen te bevorderen. De lagere afdeling participeert ook aan het project 'I book you' met een 'mars op Brussel' om het lezen te promoten. Hoewel heel wat leerlingen zwak scoren in technisch lezen, neemt de school geen bijkomende initiatieven om de leesvaardigheid van deze leerlingen te verhogen. Bovendien komt het strategische leesonderwijs minder tot zijn recht.

Tijdens de bijgewoonde taalactiviteiten lag de nadruk op betekenisvolle taken, waarbij taal fungeert als middel en niet als doel. Leraren hadden echter minder aandacht voor een adequate leeshouding en sommige leerlingen van de bovenbouw deden nog aan 'bijwijzen met de vinger', wat het vergroten van het leesveld bemoeilijkt.

De doelgerichte luisteractiviteiten worden hoofdzakelijk bepaald door de onderwijsleerpakketten en verlopen vaak in een toetssituatie. Uit klasobservaties blijkt, dat het imperatieve luisteren wordt gestimuleerd bij het geven van opdrachten. De dagelijkse gesprekken bieden mogelijkheden om het sociale luisteren te bevorderen, terwijl vertellen en voorlezen vooral focussen op het informatieve luisteren. Meerdere leraren hebben de gewoonte om bij klassikale opdrachten een luister-, kijk- of leesopdracht vooraf te formuleren, zodat de leerlingen hun luister-, kijk- of leesstrategie daarop kunnen afstemmen.

Spreeken krijgt kansen bij onder meer een klasgesprek, een spreekbeurt of tijdens het 'nieuwskwartiertje' bij het begin van de week. In meerdere groepen komt spreken, als zelfstandige doelgerichte activiteit, vrij beperkt voor. Tijdens geobserveerde lessen stimuleerden sommige leraren te weinig het interactieve spreken onder meer door de weinig functionele opstelling van de leerlingen. Verder spraken leerlingen stil, wat het wederzijdse reageren bemoeilijkt.

Sommige leraren maakten de leerlingen attent op het foutieve mondelinge taalgebruik en corrigeerden de taaluiting volgens het 'principe van modeling'. In de meeste groepen is er wel geregeld aandacht voor interactief leren, dat een beroep doet op luister- en spreekvaardigheden. De beoogde lesdoelen van zowel

luisteren als spreken vertonen weinig gradatie. De lagere afdeling heeft dan ook nood aan een leerjaaroverschrijdende strategische aanpak van deze leerdomeinen.

De groepsleraren bieden mogelijkheden om het zakelijk schrijven te bevorderen. Daarbij worden schrijfstrategieën weinig expliciet beoogd. Vooral 'uniform stellen' komt aan bod met een variatie aan stelvormen. Leerlingen schrijven onder meer een uitnodiging, een kaart voor moederdag of een artikel voor de klaskrant. Er zijn ook mogelijkheden om zich schriftelijk te uiten in andere leergebieden. De deelname aan 'Klas in de media' geeft aan de zesdeklassers bijkomende kansen om zich schriftelijk uit te drukken. Het ervaringsgebonden schrijven komt echter beperkt voor. Creatief schrijven komt aan bod bij het schrijven van een gedicht of van een limerick. Het is geen gewoonte om geregeld gerichte oefeningen aan te bieden voor de grote groep anderstalige kinderen, die moeilijkheden heeft met de woordvolgorde bij de mondelinge en schriftelijke uitdrukking.

Leraren hechten verhoudingsgewijs veel belang aan taalsystematiek en vooral aan spelling. Daarbij is niet de taal van het kind, maar de moeilijkheden van de taal uitgangspunt. Bovendien wordt gefocust op het algoritmische denken en komt het kinderlijke analogische denken in de verdrukking.

De lagere afdeling heeft aandacht voor het schrijven als motorische vaardigheid. Ze beschikt over een uniform normschrift. Leraren beogen een goed leesbaar schrift in een vlot tempo. De aandacht voor een verzorgd schrift geeft een wisselend beeld. Vooral in de eerste graad hebben leraren oog voor het schrijfproduct én –proces. De meesten hebben onvoldoende aandacht voor een procesgerichte begeleiding.

Tijdens de bijgewoonde taalactiviteiten waren de leerlingen doorgaans actief en gemotiveerd bezig door de interactieve en coöperatieve werkvormen, waarbij de leerlingen diverse rollen mochten opnemen.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Alle groepsleraren programmeren een voldoende aantal lestijden Nederlands per week, conform de richtlijnen van het schoolwerkplan. Tijdens de bijgewoonde taallessen werd de onderwijstijd meestal efficiënt gebruikt.

Leraren getuigen van een begeleidende onderwijsstijl en van een pedagogische houding die gekenmerkt is door respect, waardering en een zekere empathie. De meesten stimuleren de leerlingenactiviteit door gevarieerde werkvormen. Ze wisselen korte klassikale instructiemomenten af met intens individueel, partner- of groepswerk.

Meerdere leraren doen inspanningen om een duidelijke instructietaal te gebruiken. Ze hebben aandacht voor een verzorgd taalgebruik, maar sommigen hebben problemen met bepaalde klanken en met een functionele vraagstelling. Ze stellen aanvul-, gesloten en/of definitievragen. Ook in de lagere afdeling benoemen leraren de leerlingen met een troetelnaam.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende onderwijsleermiddelen om de taalvaardigheid van de leerlingen te verhogen. De klasgroepen beschikken over een digitaal bord, dat meestal functioneel wordt gebruikt, en alle hebben computers ter beschikking. De klasbibliotheken hebben doorgaans een voldoende en eigentijds aanbod. Er zijn voldoende aangepaste woordenboeken, die een graduele opbouw over de leerjaren heen vertonen. In alle groepen hangen talige referentiekaders. Ze focussen vooral op het technische aspect van de taal. Slechts weinige verwijzen naar strategisch taalonderwijs.

Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	De evaluatiepraktijk focust doorgaans op alle leerdomeinen. Het nazicht van het schriftelijke kinderwerk is wisselend, maar de feedback is meestal weinig adequaat. De lagere afdeling evalueert de vorderingen van de leerlingen met eigen, methodegebonden en centrale toetsen. Bovendien neemt ze ook genormeerde toetsen voor spreken, technisch lezen en spelling af. De leerlingenresultaten worden cijfermatig gerapporteerd, aangevuld met een verbale commentaar. Ook het gebruik van het Nederlands op school wordt gequoteerd. De rapportering is voldoende communicatief. Vooral voor spreken heeft de lagere afdeling nood aan gemeenschappelijke criteria om gelijkgericht te evalueren en te rapporteren.
	Op de genormeerde toetsen voor technisch lezen scoren de leerlingen doorgaans zwak. De recente resultaten tonen aan dat ze voor die geselecteerde doelen weinig vooruitgang boeken. De meeste leerlingen hebben nood aan bijkomende doelgerichte leesbeurten om de lage leestechische resultaten te verhogen. Nagaan in welke mate de leerlingen de leerplandoelen bereiken, gebeurt het duidelijkst op het einde van de basisschool. De resultaten op de centrale proefwerken van de laatste twee schooljaren zijn zwak. De vorderingen van lezen en spellen worden geregistreerd in het kindvolgdossier. Voor luisteren, spreken, schrijven en taalbeschouwing is dat niet het geval.
	De methodegebonden toetsen van spelling worden meestal verwerkt. Leraren gaan de frequentie van de fouten na. Aan een diepgaande foutenanalyse zijn de meesten nog niet toe. Voor de andere domeinen van Nederlands worden de beschikbare methodegebonden analyseschema's weinig gebruikt. De genormeerde toets van spreken in het tweede en vijfde leerjaar werd op school- en in zekere mate op klasniveau geanalyseerd. Deze kwaliteitsvolle analyse leidt in zekere mate tot concrete acties.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	Bij de overgang van de leerlingen hebben de groepsleraren meestal een genuanceerd beeld over lezen en spelling vanuit het kindvolgdossier. Ze hebben echter een algemeen beeld van de andere talige aspecten vanuit de zorgverbredende momenten en de informele contacten met de leerlingen.
	De titularissen doen inspanningen om samen met de zorgleraren de preventieve basiszorg en de verhoogde zorg op de klasvloer te concretiseren, onder meer door vormen van differentiatie. De aanvullende specifieke ondersteuning voor de taalzwakkere leerlingen is vooral in handen van de zorgleraren. Deze zorgverbredende interventies zijn repetitief of remediërend van aard en hebben hoofdzakelijk tot doel spellen en lezen bij te werken. Er zijn ook vormen van pré-teaching. De zorgleraren worden beperkt ingezet om de spreek- en schrijfvaardigheden te verbeteren. Bepaalde kinderen worden ondersteund door sticordi-maatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren, dispensereren) of volgen een individueel leertraject.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering <i>Nascholingen</i> <i>Interne expertise</i>	Leraren plegen geregeld informeel overleg over de leerlingen en over de onderwijskundige aanpak. Klasobservaties geven echter aan dat de aandacht voor expliciete woordenschatverwerving en strategisch taalonderwijs beperkt is en dat de technische aspecten van de taal primeren op het communicatieve. Verder is de taal van het kind nog te weinig het uitgangspunt van het taalgebeuren en vormt handschriftontwikkeling in meerdere groepen een aandachtspunt.

De lagere afdeling beschikt over voldoende documentatiebronnen om lees- en spellingmoeilijkheden aan te pakken. Ze heeft achtergrondinformatie ten aanzien van Nederlands.

Dit schooljaar staat de implementatie van het nieuwe leerplan Nederlands in de focus op de schoolspecifieke studiedagen. Leraren participeren geregeld aan bijscholingsinitiatieven van een Brusselse ondersteuningsinstantie over de onderwijskundige benadering van aspecten van Nederlands.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De leerlingen van de lagere afdeling bereiken de eindtermen van wereldoriëntatie in onvoldoende mate. Dat bevestigen beschikbare outputgegevens. Op schoolniveau zijn er onvoldoende garanties voor een coherent, evenwichtig en gradueel opgebouwd aanbod. Het team houdt te weinig rekening met de verschillende bouwstenen van het leerplan. Bovendien is de onderwijstijd in een aantal groepen te beperkt en mist de evaluatiepraktijk doelgerichtheid.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De leraren gebruiken het leerplan van het onderwijsnet als richtinggevend referentiekader. Ze willen de leerlingen kennis, inzicht en vaardigheden laten verwerven om zichzelf en de omringende wereld te verkennen en te begrijpen. Om het wereldoriënterende aanbod vulling te geven, maken de meeste leraren gebruik van een onderwijsleerpakket uit de handel, aangevuld met een eigen inbreng vanuit allerlei informatiebronnen en vanuit de eigen ervaring. Voor anderen doet het onderwijsleerpakket enkel dienst als inspiratiebron. Conform het leerplan opteert de school voor een thematische benadering, waarbij leerlingen naar de werkelijkheid leren kijken vanuit verschillende invalshoeken. De klaspraktijk toont echter aan dat de leraren problemen hebben met de thematische ordening van de leerinhouden, waardoor ze het principe van de multiperspectiviteit niet altijd in praktijk brengen. Zo komt binnen een thema vaak slechts een beperkt aantal leerdomeinen effectief aan bod, wat in strijd is met 'bouwsteen 8' uit het gevolgde leerplan. Onderwerpen zoals 'Waar woon ik' en 'De zintuigen' verraden een eenzijdige benadering, die neigt naar zaakonderwijs. Daardoor komt het inzicht van de leerlingen in de samenhang van de leerinhouden in het gedrang, wat niet conform 'bouwsteen 9' is.

Leraren werken slechts in enige mate planmatig. Sommigen leggen een jaarplanning voor, maar de meesten beschikken niet over een planning op langere termijn. Bovendien is de schriftelijke themavoorbereiding doorgaans beperkt.

Leraren werken in zekere mate doelgericht. In hun dagplanning formuleren ze een beperkt aantal concreet-operationele lesdoelen. Zoals bij Nederlands selecteren ze daarbij een hele reeks leerplandoelen, waardoor de doelgerichtheid van de leeractiviteit bemoeilijkt wordt. Verder is het geen gewoonte om gedifferentieerde verwachtingen te expliciteren.

Het onderwijsleeraanbod bestrijkt de meeste leerdomeinen. 'Mens', 'maatschappij', 'natuur', 'tijd' en 'ruimte' worden voldoende geprogrammeerd. 'Techniek' komt echter in sommige groepen minder doelgericht aan bod en focust doorgaans op een te beperkt aantal leerplandoelen. De techniekcoach verzorgt in de meeste klasgroepen enkele leeractiviteiten, waarbij de dimensies van techniek centraal staan, met name begrijpen, hanteren en duiden. Op die manier wil de techniekcoach haar specifieke expertise multipliceren en de groepsleraren professionaliseren.

De wereldoriënterende activiteiten bieden ruime kansen tot een werkelijkheidsnabije benadering. In meerdere groepen mogen leerlingen gericht waarnemen, exploreren en experimenteren. Dat prikkelt hun nieuwsgierigheid en komt tegemoet aan hun onderzoekende houding, conform 'bouwsteen 7'. De lagere afdeling organiseert om de twee jaar meerdaagse extramurale activiteiten voor de verschillende graden, waarbij de aandacht voor de realiteit centraal staat. Waarnemingen buiten de klas en leeruitstappen zijn echter beperkt. Leraren maken weinig gebruik van de mogelijkheden van het plaatselijke milieu om de werkelijkheid te verkennen. Zo wordt de groene campus te weinig aangewend om de veranderingen in de natuur in de verschillende seizoenen waar te nemen.

In alle groepen komt de actualiteit regelmatig aan bod. De actuele gebeurtenissen worden in de meeste groepen niet geduid en verwerkt in een tijds- en ruimteperspectief.

De wereldoriënterende leerinhouden hebben doorgaans linken met domeinen van muzische vorming of Nederlands. De horizontale samenhang komt soms in het gedrang door het onevenwicht tussen de thematische benadering enerzijds en de cursorische en geïsoleerde aanpak van leerinhouden anderzijds. De meerdaagse extramurale activiteiten vertonen een meer uitgesproken projectmatige aanpak, waarbij de samenhang tussen verschillende leergebieden meer tot zijn recht komt.

Het wereldoriënterende aanbod vertoont breuklijnen. Er zijn onvoldoende schoolafspraken over de inhoudelijke afbakening van de leerinhouden. Zo komen onderwerpen zoals de verkiezingen, de eerste wereldoorlog, kinderrechten en de studie van planten in meerdere leerjaren aan bod, waarbij de gradatie niet gewaarborgd is. Bovendien worden realisaties uit het vorige leerjaar onvoldoende benut om het tijd- en ruimtebegrip geleidelijk te laten groeien. Verder heeft de lagere afdeling nog geen werk gemaakt van een graduele aanpak van de leeruitstappen over de groepen heen en heeft ze de plaatselijke informatie nog niet gebundeld in een 'omgevingsboek'. Ten slotte kent de 'actualiteit' nog geen graduele opbouw conform de groei van het ruimtebegrip.

Conform 'bouwsteen 1' is wereldoriëntatie sterk opvoedend van aard en streven leraren diverse educaties na. Thema's over het lichaam en de acties in het kader van het gezondheidsbeleid beogen de gezondheidsopvoeding. Informatie over de voortplanting streeft de seksuele educatie na. Consumentenopvoeding staat centraal in een thema 'Mini-bedrijf'. Thema's zoals 'de verkiezingen' en 'talen op een kier' brengen het democratische burgerschap en de diversiteit in de focus. Bij de uitwerking van onderwerpen, zoals het campusoverschrijdend project 'schone kleren', hebben leraren aandacht voor mondiale vorming. Onder impuls van de MOS-werkgroep (milieu op school) zetten de leraren sterk in op de natuur- en milieueducatie. Illustratief zijn het onderhoud van de didactische schooltuin, de zaai- en plantactiviteiten in de klas en de studie van planten. De school behartigt ook de verkeersopvoeding. Naast de klasgebonden activiteiten, zet de school ook een 'week van de mobiliteit' op en een actie 'meester op de fiets'. Tijdens de donkere maanden wordt een 'zichtbaarheidsactie' georganiseerd, waarbij de school fluo-hesjes ter beschikking stelt en het gebruik ervan aanmoedigt. De verwerking van de leerinhouden biedt mogelijkheden om ICT (informatie- en communicatietechnologie) functioneel in te schakelen en om transferabele vaardigheden te verwerven, conform 'bouwsteen 2'. Leren leren en sociale vaardigheden krijgen kansen bij onder meer het gebruik van de 'leerwijzer' en de coöperatieve werkvormen. Sommige leraren hebben bijzondere aandacht voor

het bronnengebruik. Het is echter geen gewoonte dat leraren de les synthetiseren aan het bord en op die manier het denken van de kinderen ondersteunen. Ze grijpen dit moment niet aan om de leerlingen specifieke vaardigheden te laten verwerven, conform 'bouwsteen3'.

De uitwerking van de thema's geeft in de meeste groepen aanleiding tot gevarieerde didactische werk- en groeperingsvormen en dito leerlingenactiviteiten. Daarbij focussen leraren vooral op de leerplandoelen van 'mens' en 'maatschappij'. Tijdens de bijgewoonde leeractiviteiten primeerden coöperatieve werkvormen, waarbij de leerlingen diverse rollen opnamen, en die het leren van en met elkaar bevorderden. In sommige groepen primeerde echter een klassikaal-frontale aanpak.

Onderwijsorganisatie

*Onderwijstijd
Klasmanagement*

Volgens de richtlijnen van het schoolwerkplan, geven sommige lessenroosters een onvoldoende aantal lestijden wereldoriëntatie per week aan. De analyse van de weekplanning toont inderdaad dat in bepaalde groepen het minimum aantal lestijden per week niet wordt gehaald, waardoor het bereiken van de leerplandoelen wordt gehypothetiseerd. Het aantal bijkomende 'STIMOB-lestijden' (STImulerend Meertalig Onderwijs in Brussel), die ook met wereldoriënterende inhoud worden ingevuld, bieden onvoldoende compensatie.

Conform het pedagogische project gaan de leraren respectvol met de leerlingen om. Tijdens de bijgewoonde leeractiviteiten gaven de meesten blijk van een empathische houding en een begeleidende lerarenstijl, hoewel bij enkelen een vrij sturende aanpak opviel.

Materieel beheer

*Uitrusting
Leermiddelen*

De school beschikt over voldoende onderwijsleermiddelen om de leerplandoelen te bereiken. Soms is een 'themahoek' ingericht, die vooral documentaire lectuur bevat, en is een 'natuur-' of een 'levend hoekje' geïnstalleerd.

De referentiekaders van tijd en ruimte zijn over het algemeen passend voor de betrokken groep. De tijdsstructuren zijn geïllustreerd, worden dynamisch gebruikt, maar hangen doorgaans niet binnen handbereik. Provinciekaarten zijn niet aanwezig en sommige kaarten zijn te klein voor klassikaal gebruik. Bovendien zijn de referentiekaders nog onvoldoende uitgangspunt voor het volgende leerjaar. Sommige leraren zijn zich nog weinig bewust van de verschillende oefenvormen die bij een tijdsstructuur aan bod kunnen komen om het historische tijdsbesef te laten groeien.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

*Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing*

De evaluatie van wereldoriëntatie gebeurt op verschillende manieren. Naast de harde evaluatie, is er ook een aanzet van zachte evaluatie. Meerdere leraren evalueren systematisch na een uitgewerkt thema. De evaluatie kan onvoldoende aantonen dat de leerlingen de beoogde leerplandoelen bereiken. De rapportering van de resultaten is te weinig genuanceerd en te weinig transparant. Het nazicht van het kinderwerk is doorgaans onvoldoende. De toetsen gaan vooral doelen op het vlak van 'kennen' en in enige mate van 'kunnen' na. Ze peilen te weinig naar inzichten en attitudes. De vraagvormen zijn soms weinig gevarieerd en vaak niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Zo zijn er in de bovenbouw nog tweekeuzevragen. Bovendien krijgen leerlingen weinig kansen om zichzelf te evalueren.

De resultaten op de centrale toets geven een wisselend beeld en zijn vooral het laatste schooljaar zwak. Op de 'Grote Verkeerstoets' scoort het vijfde leerjaar wel even hoog als het Vlaamse gemiddelde.

De school volgt het verwerven van wereldoriënterende sleutelbegrippen, basisinzichten en vaardigheden nog niet op over de leerjaren heen. De vorderingen van de wereldoriënterende competenties zijn nog niet in het kindvolgdossier opgenomen.

Het is geen traditie dat de groepsleraren de toetsresultaten verwerken met het oog op een klassikale of individuele bespreking als remediëring.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Bij de aanvang van het schooljaar hebben leraren een vaag beeld over de wereldoriënterende verworvenheden van de leerlingen. Als een bepaald aspect sterk uitvalt, kan dat wel eens ter sprake komen tijdens het informele overleg.

Tijdens de lessen wereldoriëntatie differentiëren sommige leraren naar niveau en/of naar tempo. Soms is er differentiatie naar interesse. Zo mogen de leerlingen een onderwerp kiezen om daarover informatie te verzamelen en die naar voren te brengen.

Het is geen gewoonte dat de lagere afdeling ten aanzien van wereldoriënterende inhouden intentionele zorgverbredende interventies opzet.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De lagere afdeling heeft nood aan formeel overleg over de groepen heen om de onderwijskundige aanpak van wereldoriëntatie bij te sturen. Daarbij dienen de 'bouwstenen' van het leerplan, de graduele opbouw van leerinhouden, de waarnemingen buiten de klas en de evaluatiepraktijk centraal te staan.

De techniekcoach deelt haar specifieke expertise met de andere leraren om hen op het vlak van dit leerdomein te professionaliseren.

De school beschikt over voldoende documentatiebronnen om het wereldoriënterende aanbod vorm te geven.

De techniekcoach heeft zich bijgeschoold en haar knowhow verruimd. Enkele leraren participeerden de laatste twee jaar aan individuele nascholing over dit leergebied.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Op deze school komt het systematische nagaan van de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne recentelijk op gang. Dat was in het verleden niet het geval. Zo werden de verplichte controles onregelmatig uitgevoerd en had de school weinig zicht op de risico's ten aanzien van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Momenteel nemen de nieuwe directeur en de recentelijk aangestelde 'contactpersoon veiligheid' het welzijnsbeleid ter harte. Er vond dit schooljaar een inhaalbeweging plaats om het 'preventieregister' te vervolledigen. Sinds dit schooljaar beschikt de school voor de administratieve vestigingsplaats 'Latinis' en voor de vestigingsplaats 'Vergote' over een geconcretiseerd globaal preventieplan en een jaarlijks actieplan. Tijdens de doorlichtingsfase werden de plannen, naar aanleiding van gesprekken met het inspectieteam, meermaals bijgestuurd.

Uit de resultaten van de beschikbare controles van externe controlediensten blijkt dat er in vestigingsplaats 'Vergote' meerdere tekorten werden opgemerkt op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid. Deze vestigingsplaats bestaat uit twee herenhuizen die met elkaar verbonden zijn. Wat de inspectie tijdens de doorlichting opmerkte bij haar bezoek aan de klaslokalen en een aantal andere ruimtes, stemt overeen met de vaststellingen in de documenten van de diverse deskundigen. Aan inbreuken uit het keuringsverslag van de elektrische installatie van 09/02/2011 werd nog geen gevolg gegeven. Hoewel die zonder verwijl dienden weggewerkt te worden.

Bovendien signaleert het brandpreventieverslag van 29/01/2014 de volgende knelpunten:

- ‘- Vanaf iedere verdieping (beide herenhuizen) moet de achtergelegen buitentrap te bereiken zijn. De deuren naar de buitentrap moeten openen in vluchtzin en voorzien zijn van een paniekbeslag.
- De wanden, vloeren en plafonds inbegrepen, van de stookplaats moeten een brandweerstand REI 60 bezitten.
- De toegangsopening tot de stookplaats moet gesloten zijn door een zelfsluitende brandwerende deur EI 30 (volgens de norm NBN en 13501-2, de deur zal ook voldoen aan de gebruiksgeschiktheidseisen vervat in 2.2 §1 2° van het KB van 13 juni 2007 - Basisnormen).
- De elektrische installaties van de inrichting (de veiligheidsverlichting inbegrepen) moeten nagezien worden door een erkend organisme. Er moet een gunstig gevolg gegeven worden aan de in het keuringsverslag vermelde opmerkingen.’

Daarnaast is het aan te bevelen om bepaalde verwarmingsradiatoren af te schermen en het plafond in de tweede vestigingsplaats dringend te herstellen.

Op vlak van gezondheid en hygiëne stelde de onderwijsinspectie geen ernstige tekorten vast. De sanitaire installaties werden gerenoveerd en zijn ingericht conform de regelgeving.

De vaststellingen op vlak van bewoonbaarheid en veiligheid in vestigingsplaats ‘Vergote’ resulteren in een beperkt gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid De school heeft een visie op deskundigheidsbevordering ontwikkeld. Daarbij vormt de synergie tussen het onderwijskundige beleid en het personeelsbeleid met het oog op kwaliteitsverbetering het uitgangspunt. Leraren onderschrijven dit gedachtegoed.

Meerdere leraren hebben een beperkte ervaring in hun huidige opdracht en hebben nood aan praktijkgerichte ondersteuning. Sinds het aantreden van de directeur maakt het team een inhaalbeweging op diverse vlakken door. De school werkt jaarlijks onderwijskundige prioriteiten uit. Die ontstaan vooral vanuit ervaren noden van het team, maar ook vanuit actuele tendensen in het Vlaamse onderwijslandschap. Het aantal prioriteiten is te uitgebreid en te verscheiden, wat de implementatie ervan bemoeilijkt. De schoolleiding ontwikkelde voor de verschillende prioriteiten concrete actieplannen met vermelding van operationele doelen. Het nascholingsbeleid concentreert zich vooral op externe vorming en ondersteuning en besteedt in minder mate aandacht aan interne expertise-uitwisseling. Het nascholingsplan lijst de teamgerichte en individuele bijscholing op.

Ondersteuning De ondersteuning bestaat uit diverse interne en externe mogelijkheden tot professionele ontwikkeling, waaraan leraren zowel in teamverband als individueel participeren. De laatste jaren waren Nederlands en het domein 'techniek' de belangrijkste studiegebieden. De pedagogische studiedagen zijn doorgaans inzichtverruimend. Verder verrijken de personeelsvergaderingen met onderwijskundige onderwerpen de onderwijservaring. Deze gestructureerde bijeenkomsten bieden kansen tot collegiaal overleg, maar worden ook gebruikt om teamgerichte bijscholing op te zetten of om onderwijskundige onderwerpen uit te diepen. Daarbij ervaren de leraren de directeur als sterk motiverend en ondersteunend. Het team wordt ook intensief begeleid door een Brusselse instantie. De ondersteuning in de kleuterafdeling richt zich momenteel vooral op woordenschatverwerving via het werken met prentenboeken en in de lagere afdeling op spelling.

De open cultuur binnen het team creëert kansen tot collegiale consultatie, maar de expertise-uitwisseling is nog enigszins beperkt. De techniekcoach daarentegen verzorgt wel in verschillende leerjaren technieklessen om de groepsleraren op dat vlak te professionaliseren.

Doeltreffendheid De prioriteiten en bijbehorende actieplannen worden frequent tussentijds geëvalueerd met alle teamleden. Er zijn ook aanzetten om de effectiviteit van nascholingstrajecten of van professionaliseringsinitiatieven te onderzoeken. Zo verwacht de directeur dat een evaluatieformulier wordt ingevuld over de zinvolheid en de toepasbaarheid van de gevolgde individuele nascholing voor de klaspraktijk of voor het functioneren als teamlid. Het reflecterende vermogen van leraren is beperkt, maar groeit onder impuls van de schoolleiding. Sommige leraren nemen hun eigen onderwijskundige handelen onder de loep en slechts enkele leggen hun bedenkingen schriftelijk vast. Deze reflecties kunnen toekomstgericht bouwstenen aanreiken om hun pedagogisch-didactische deskundigheid te verhogen.

Ontwikkeling Leraren zijn vernieuwings- en veranderingsbereid. Het effect van recente interne en externe professionaliseringsinitiatieven zijn zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling merkbaar op de klasvloer. De school is er zich van bewust dat ze op verschillende vlakken nog een weg heeft af te leggen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De school beschikt over een eigen, geëxpliciteerde zorgvisie. Die is gestoeld op het pedagogische project en geïntegreerd in de dagelijkse werking. De verhoogde aandacht voor de meertalige context van de leerlingen en de nadruk op een degelijk uitgebouwde preventieve basiszorg, zijn de speerpunten in deze zienswijze. Om rekening te houden met de eigenheid van elk kind, wil de school niet enkel kinderen met ontwikkelingsachterstand, maar ook die met ontwikkelingsvoorsprong optimale kansen geven.

De school heeft de krachtlijnen van haar visie geconcretiseerd in een ‘beslisboom zorgbreed werken’. Daaraan is een zorgcontinuüm gekoppeld dat de verschillende fasen van de leerbegeleiding aangeeft. Dit gedachtegoed wordt gedragen door het hele team. De leerbegeleiding verloopt in grote mate doelgericht op schoolniveau, maar in beperkte mate op leerlingniveau.

De schoolleiding ontwikkelde vorig schooljaar een actieplan om een gefaseerd zorgcontinuüm met duidelijke afspraken uit te bouwen en om structuur aan te brengen in de planningsdocumenten. Dit schooljaar maakte de school opnieuw werk van haar gelijke-onderwijskansenbeleid. Het ‘SES-plan’ bevat vijf hoofddoelstellingen met daaraan gekoppeld acties op school-, leraren- en leerlingenniveau. Het beschrijft een concreet beleid en de planning van de SES-lestijden met aandacht voor een zinvolle verdeling en invulling ervan. Verder maakt het melding van het bijsturen en optimaliseren van het preventief en remediërend werken binnen de klas. Daarnaast wil de school een positief zelfbeeld en de sociale competenties bij de leerlingen stimuleren en werk maken van taalvaardigheidsonderwijs.

Ondersteuning De school bouwde een functionele zorgstructuur uit, waarvan directeur de motor is. Ze beschikt over een ruime omkadering om een degelijke ondersteuning uit te bouwen. Een duidelijke taakverdeling stuurt de zorginitiatieven op de verschillende niveaus. Groeps- en zorgleraren nemen de eerste twee zorgniveaus voor hun rekening, met name de ‘preventieve basiszorg’ en de ‘verhoogde zorg’. Zorgleraren staan ook in voor de ‘uitbreiding van zorg’. De zorgcoördinator coördineert de zorgwerking op school-, leraar-, leerling- en ouder niveau. De ondersteuning en de gerichte coaching van leraren in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, komen echter sporadisch voor.

De school hecht veel belang aan het welbevinden van het kind als voorwaarde tot fundamenteel leren. Ze heeft bijzondere zorg voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van haar leerlingen. Vanuit observaties, tevredenheidsbevragingen en sociogrammen plannen de teamleden acties die op geregelde tijdstippen worden geëvalueerd en bijgestuurd. Daarnaast komen verkozen leerlingen uit de lagere afdeling geregeld samen in het ‘leerlingparlement’.

De school vertoont een open houding naar kinderen met verschillen in mogelijkheden of met gediagnosticeerde ontwikkelings- of leerstoornissen. Het opvoedingsklimaat wordt gekenmerkt door respect en geduld.

De school maakt in beide afdelingen gebruik van genormeerde toetsen. Die laten toe om het ontwikkelingsniveau of de evolutie van de kinderen op een objectieve wijze in beeld te brengen en risicoleerlingen tijdig te detecteren. Deze objectieve informatie wordt in enige mate op schoolniveau aangewend om prioriteiten te bepalen. Waardevolle zorgverbredende acties stromen vaak nog beperkt door naar de klasvloer.

De school schakelde recentelijk over naar een digitaal platform waarin ze relevante leerlingengegevens en resultaten verzamelt. Waardevol zijn het 'zorgschrift' en de 'zorgfiche' die een gefaseerde, handelingsgerichte aanpak faciliteren.

Op dit ogenblik biedt het digitale platform geen breed overzicht van de ontwikkeling van kinderen tijdens hun schoolloopbaan. De schoolleiding en het zorgteam zoeken nog naar een efficiëntere registratie voor de veelheid aan gegevens met het oog op een gerichtere kwaliteitsbewaking op klas- en schoolniveau.

De school streeft een zorgbrede aanpak na. Daarbij fungeert de groepsleraar als spilfiguur. Op basis van observatie en toetsresultaten, van intern en van multidisciplinair overleg zet de school differentiatiemomenten op. Een doelgerichte, kwaliteitsvolle aanpak is grotendeels afhankelijk van de individuele expertise van de leraar. De additionele ondersteuning door de zorgleraren is flexibel in de groepswerking geïntegreerd. Ze verloopt vooral vraaggestuurd, waarbij klasintern wordt ondersteund. Kinderen worden ook klasextern in een kleine groep of individueel begeleid voor bepaalde domeinen van Nederlands en van wiskunde.

Het detecteren, signaleren en bespreken van problemen verloopt volgens een uitgetekende procedure. Groeps- en zorgleraren doen inspanningen om kleuters en leerlingen met ontwikkelings- en leerachterstand extra stimulansen te geven. De ondersteuning is preventief of repetitief en slechts in enige mate remediërend van aard. Zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling ontbreken meestal doelen op langere termijn en een zekere systematiek in de zorgverbredende begeleiding. Meerdere leerlingen hebben nood aan een meer intensieve systematische remediëring. Dat is onder meer het geval voor lezen.

Conform de schoolvisie betreft de school de ouders bij de leerbegeleiding. Ze beoogt een laagdrempelige instelling en zorgt voor een goede communicatie met de ouders. Die worden degelijk geconsulteerd en geïnformeerd. Bovendien ziet ze de samenwerking met het oudercomité 'De Gouden Ganzenveer' als een opportuniteit om haar schooldoelen te realiseren. De samenwerking met de kinderdagverblijven en de schoolondersteunende instanties verlopen ook doorgaans vlot.

Doeltreffendheid De actieplannen en het 'SES-plan' worden op geregelde tijdstippen met het hele team besproken. De effecten op schoolniveau komen in zekere mate aan bod op het zorgoverleg en op de vergaderingen van het multidisciplinair team. De doeltreffendheid van de leerbegeleiding op leraar- en leerlingniveau wordt nog te weinig intentioneel nagegaan.

Ontwikkeling Onder impuls van de gedreven directeur is de zorgwerking in beweging. Leraren zijn bereid zich verder te ontwikkelen. Het frequente zorgoverleg met de groepsleraren en de bijeenkomsten met het zorgteam bieden enige kansen om van en met elkaar te leren. De zorgcoördinator participeert aan specifieke professionaliseringstrajecten en aan overleg binnen de scholengroep met de pedagogische begeleidingsdienst. Ook de zorgleraren doen inspanningen om hun expertise uit te breiden.

De school beschikt over voldoende achtergrondinformatie in verband met ontwikkelings- en leerproblemen. De zorgleraren van de kleuterafdeling zijn vragende partij naar praktijkgerichte ondersteuning en coaching die tegemoet komt aan de specificiteit van het kleuteronderwijs en de Brusselse context.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** Na een herstructurering en een moeilijke periode heeft een plichtsbewuste, jonge directeur twee jaar geleden de fakkel overgenomen. Met een constructieve aanpak en een luisterend oor streeft hij naar een ordelijke en gestructureerde leer-, leef- en werkomgeving waarin alle participanten zich goed voelen. De directeur wil 'samen school maken' en beoogt een professionele school waarin een dynamisch team blijkt geeft van een goede verstandhouding en engagement. In samenspraak met de andere teamleden zet hij de bakens uit op organisatorisch en pedagogisch-didactisch vlak. De diverse werkgroepen zetten zich in voor zowel praktisch-organisatorische als onderwijskundige aspecten van het schoolleven.
- De directeur voert een effectief personeelsbeleid, streeft kwaliteitsonderwijs na en profileert zich als 'coach'. Hij onderneemt acties om de schooldoelen vanuit een gedeeld leiderschap te realiseren en om de kennis en de vaardigheden van de leraren te verhogen. Een waarderend onderwijskundig leiderschap groeit. De schoolleider ondersteunt het onderwijskundige handelen van de leraren door frequente overlegmomenten, personeels- en niveauvergaderingen, klascontacten of -bezoeken en individuele reflectiegesprekken met leraren. Hij vertrekt vooral vanuit de sterktes van de teamleden en zet hen aan om hun praktijk in vraag te stellen. Daarnaast werd ook de cyclus van functionerings- en evaluatiegesprekken opgestart.
- Visieontwikkeling** Het team stelt unaniem het pedagogische project van de school voorop. De schoolvisie en de leerplannen vormen doorgaans de basis voor de verdere visie- en beleidsontwikkeling. Tot nu toe werken de leraren nog te weinig volgens de visie van het leerplan muzische vorming en van wereldoriëntatie respectievelijk in de kleuter- en lagere afdeling. Daar liggen dringende werkpunten. Conform haar schoolslogan 'een nieuwsgierige blik op de toekomst', wil het team vooral aandacht besteden aan de technische evolutie in een snel veranderende maatschappij. Daaruit ontstonden de schoolprioriteiten 'techniek' en 'ICT'. Het nieuwsgierige uit de slogan verwijst naar de stimulans om leerlingen aan te zetten tot levenslang leren en zich leergierig op te stellen. Daarnaast beklemtoont de school een groene omgeving waarin beweging, natuur en gezonde levensstijl belangrijke elementen zijn.
- Besluitvorming** Met verschillende interne en externe overleg- en samenwerkingsstructuren wil de schoolleider een gezamenlijke doelgerichtheid bewerkstelligen en het schoolleven stroomlijnen. Bij de besluitvorming hanteert hij een democratische leiderschapstijl.

Kwaliteitszorg Dankzij de doordachte aanpak van de schoolleiding en de externe ondersteuning maakt de school werk van haar kwaliteitszorg. De school onderzoekt de tevredenheid van leerlingen, leraren en ouders. Ze neemt maatregelen om knelpunten daaruit weg te werken.

De frequente externe onderwijskundige ondersteuning van de leraren is ingebed in de schoolcultuur. Er is een grote bereidheid binnen het team om zich ten volle in te zetten bij processen voor kwaliteitsverbetering.

Vernieuwingsprioriteiten komen vooral tot stand vanuit relevante reflecties. Het is voor de school nog een uitdaging om haar kwaliteitszorg vanuit outputgegevens verder uit te bouwen. De beschikbare gegevens worden weinig systematisch en weinig breed aangewend bij de analyse van de beginsituatie en bij de beleidsvoering.

Om de schoolontwikkeling gestructureerd te laten verlopen, werkt de directeur in samenspraak met de teamleden actieplannen voor de verschillende beleidsdomeinen uit. Die bevatten doorgaans concreet-operationele doelstellingen met daaraan gekoppeld uitgeschreven acties. De actieplannen worden tussentijds en aan het einde van het schooljaar door het team geëvalueerd. Dat resulteert in bijstellingen en/of acties voor het volgende schooljaar.

Talenbeleid Vanuit haar schoolvisie, legt de school sterk de nadruk op het belang van een meertalige opvoeding en koos ze voor een meertalig project 'STImulerend Meertalig Onderwijs in Brussel' (STIMOB). Ze wil kinderen opvoeden tot mondige, meertalige wereldburgers en vertrekken vanuit een respectvolle houding voor elke taal. Vanuit deze positieve attitude tracht de school bij de leerlingen 'zin in talen' op te wekken. Alle schoolparticipanten zien dit gegeven als een troef in een globaliserende wereld en onderschrijven de noodzaak van een degelijk uitgewerkt talenbeleid.

De school heeft structuren gecreëerd om het talenbeleid te realiseren. De directeur staat in voor de monitoring ervan en fungeert als spilfiguur en koersbewaker op schoolniveau.

Het talenbeleid is uitgewerkt in een concreet actieplan. De acties hebben vooral betrekking op het leergebied Nederlands. De ondersteuning van een Brusselse instantie vormt daarbij de ruggengraat. Daarnaast opteerde de school vanuit haar lestijdenpakket voor een maximaal aantal uren Frans, aangevuld met een vervroegde initiatie in de derde kleuterklas van de administratieve vestigingsplaats. De lessen worden gegeven door een native speaker waarbij het principe van 'Content and Language Integrated Learning' (CLIL) wordt gehanteerd. In het zesde leerjaar zet de school ook in op taalinitiatie Engels. De directeur en een zorgleraar participeren momenteel aan een gericht nascholingstraject tot taalexpert. De zorgcoördinator volgde dit traject vorig schooljaar. De school ziet haar talenbeleid als een duurzaam proces en besteedt ruime aandacht aan tussentijdse reflectie en evaluatie. Op het vlak van haar talenbeleid is de school duidelijk in beweging en zet ze waardevolle stappen. Ten aanzien van het Nederlands krijgt het technische van de taal te veel aandacht ten koste van de communicatieve componenten. Verder dient de school meer in te zetten op systematische woordenschatverwerving en op strategisch taalonderwijs. Daarenboven is de taal van het kind nog te weinig het uitgangspunt van het taalgebeuren.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijke-onderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen(groepen) in kaart brengt.

Het schoolteam heeft een visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijke-onderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen.

De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijke-onderwijskansenbeleid bereikt.

De acties (op leerling-, leraren- en schoolniveau) die het schoolteam uitwerkt, sluiten grotendeels aan op de vooropgestelde doelen.

Het zorgteam evalueert de effecten van de acties binnen zijn zorg- en gelijke-onderwijskansenbeleid.

Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijke-onderwijskansenbeleid.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling de gevarieerde opvoedende activiteiten die de diverse domeinen van Nederlands bestrijken.
- Het eigentijdse ontwikkelingsmateriaal en de kansen die kleuters krijgen om op een natuurlijke wijze taalvaardigheid te verwerven.
- De inspanningen om de taalontwikkeling op te volgen en om anderstalige en taalzwakkere kleuters extra te begeleiden.
- In de lagere afdeling het actief en sociaal leren via betekenisvolle taaltaken.
- In de lagere afdeling het frequente inschakelen van gevarieerde didactische werk- en groeperingsvormen.
- In de lagere afdeling de integratie van de leergebiedoverschrijdende inhouden ICT, leren leren en sociale vaardigheden bij de uitwerking van de thema's van wereldoriëntatie.
- De aandacht voor diverse educaties binnen wereldoriëntatie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De open cultuur die kansen creëert voor collegiale consultatie én de professionaliserings- en veranderingsbereidheid van alle teamleden.
- De doelgerichte ondersteuningsinitiatieven om de deskundigheid van het team te verhogen.
- De mensontmoetende onderwijsstijl van de leraren en de bijzondere zorg voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.
- De gedragen zorgvisie, de stevig uitgebouwde zorgstructuur en de groeiende zorgwerking onder impuls van de gedreven directeur.

Wat betreft het algemeen beleid

- De schoolleiding die getuigt van engagement en van een gedreven aanpak.
- Het humanitaire management dat het welbevinden van alle participanten beoogt.
- De gestructureerde schoolorganisatie en het ordelijke schoolleven.
- Het gedeelde leiderschap en de democratische leiderschapsstijl.
- Het groeiende waarderend onderwijskundig leiderschap en het effectieve personeelsbeleid.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling de planning optimaliseren door themadoelen te beogen en een beperkt aantal leerplandoelen te selecteren.
- In de kleuterafdeling teamafspraken maken om continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod te realiseren en een gelijkgerichte pedagogisch-didactische aanpak te bewerkstelligen.
- In de kleuterafdeling het formele schoolse leren afbouwen en het talige aanbod meer aanpassen aan het ontwikkelingsniveau van het individuele kind.
- In de kleuterafdeling de speelwerkhoecken meer talig verrijken, het intentionele en systematische verwerven van woordenschat versterken en doelgerichte articulatiespellen frequenter organiseren.
- Kleuters meer kansen bieden om vanuit een rijke onbevangen impressie expressief bezig te zijn en om muzisch-creatieve talenten te ontplooien.
- Kleuters stimulansen bieden om te genieten van verschillende expressievormen uit de multiculturele samenleving waarin zij opgroeien.
- In de lagere afdeling een meer evenwichtig taalaanbod organiseren waarbij meer aandacht is voor het communicatieve taalgebruik.
- In de lagere afdeling meer systematisch woordenschat opbouwen en het strategische taalonderwijs bevorderen.
- In de lagere afdeling het aantal doelgerichte leesbeurten bij leeszakkere leerlingen intensifiëren om het vloeiend technisch lezen te bevorderen.
- In de lagere afdeling leerinhouden zodanig ordenen dat onderwerpen sterker vanuit verschillende invalshoeken kunnen benaderd worden én breuklijnen in de leerinhouden wegwerken.
- In alle groepen van de lagere afdeling een voldoende aantal lestijden wereldoriëntatie per week organiseren.
- Schoolafspraken maken omtrent een functionele registratie van de beoogde leerplandoelen.
- In beide afdelingen het taalgebruik van de leraren optimaliseren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het reflecterende vermogen van leraren verder stimuleren en het leren van en met elkaar versterken.
- De doeltreffendheid van de leerbegeleiding op leraar- en leerlingniveau systematisch evalueren als basis voor gefundeerde doelgerichte bijsturingen.
- De evolutie van de kinderen doorheen hun schoolloopbaan overzichtelijk en breed in beeld brengen.
- De fasen van verhoogde zorg en uitbreiding van zorg meer doelgericht, systematisch en transparant aanpakken.
- De leraren ondersteunen en coachen met betrekking tot kinderen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften.

Wat betreft het algemeen beleid

- Op basis van een brede, systematische en kwalitatieve analyse van beschikbare outputgegevens de onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren.
- Het aantal vernieuwingsprioriteiten beperken.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling het aanbod en de pedagogisch-didactische aanpak van muzische vorming realiseren conform de visie, de inhoud en de didactische en methodologische oriënteringspunten van het gevolgde leerplan.
- In de lagere afdeling het aanbod en de onderwijskundige aanpak van wereldoriëntatie realiseren conform de visie en de pedagogisch-didactische wenken van het gevolgde leerplan.
- De woonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving in vestigingsplaats 'Vergote' verbeteren.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor **de overige erkenningsvoorwaarden**.

BEPERKT GUNSTIG

- voor **de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'**
 - * voor het **kleuteronderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor muzische vorming.
 - * voor het **lager onderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor wereldoriëntatie.
- voor **de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **15-05-2017** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Liesbet CRIEL de inspecteur-verslaggever	Johan DE BUS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	